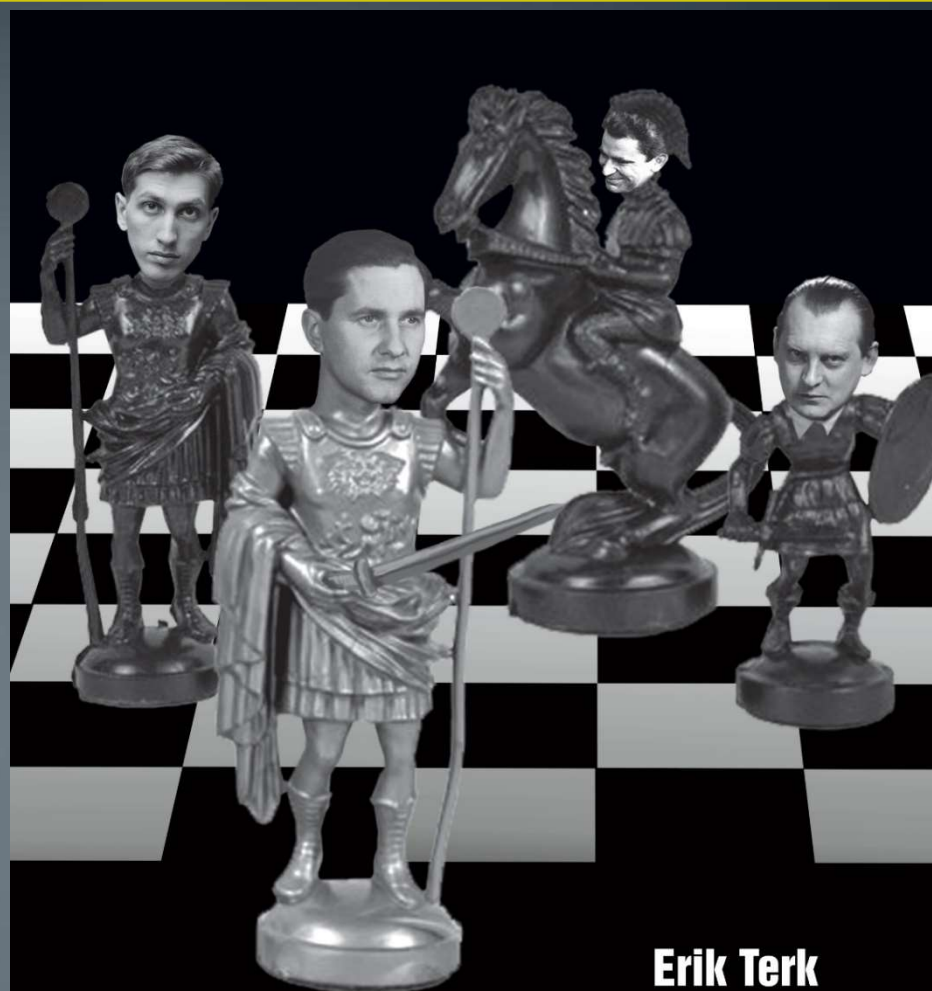

Erik Terk

Mehed teisel pool malelauda

Paul Kerese konkurendid ja kolleegid

Poole sajandi eest: Max Euwe simultaan Tallinna malekoolis 1969. aastal

Märksõnu raamatu kohta

- Kombinatsioon juturaamatust ja teatmeteosest. „Koerkass“.
- Kokku 76 Keresse kaasteelist, neist 10+2 Eesti
- Põhikriteerium: pikemat aega maailma 25 tugevama hulgas (Chessmetricsi reiting), vähemalt kolm võistluspartiit Keresega.
- Püüda tabada peale maletaja sportliku käekäigu ja malelise stiili tema kui inimese elukäiku (pere, haridus, muu tegevus) Eraldi välja toodud konkurents Keresega. Nii partiide tasandil kui laiemalt. Tugevamatel konkurentsigaafikud
- Mängija parimad partiid
- Ajastukirjeldused: poliitilised, majanduslikud, kultuurilised
- Üldistused põlvkondade eripära kohta

Põlvkonnad/ lained

- Paul Keres osales rahvusvahelises males **neli aastakümnet** (1935 – 1975) sellest absoluutses tipus 1937 – 1963.
- Ehkki nii pikk kaasalöömisperiood polnud sellel ajastul lausa ainulaadne, oli ka mõningaid teisi „pikaealisi“, vaheldus selle aja jooksul mitmeid mängijate laineid, mis erinesid üksteisest nii oma areenile sisenemise situatsiooni kui mentaliteedi osas .
- Seetõttu jaotame siin raamatus käsitletud kaasteeliselt tinglikult viide **põlvkonda (lainesse)**.

I „Võimas põlvkond“. „Maletitaanid.“

- Sündinud 1880ndatel aastatel ja 1890ndate esimesel poolel
- Sisenevad rahvusvahelisele maleareenile valdavalt 1906 – 1911
- Oluline murrang mängust arusaamisel sh hüpermodernistid
- 1920ndate aastate on see põlvkond saavutanud absoluutselt domineeriva positsiooni. Seda sümboliseerib maailmameistri tiitli minek Laskerilt Capablancale. 20ndate/30ndate vahetusel hakkab koolkond ära vajuma.
- Kerese areeniletulekul 1935 on nad üle 40 aasta vanad
- Selles raamatus esindatud neist 5 meest: Capablanca, Tartakover, Alehhin, Lõwenfisch ja Bogoljubov.

Mentaalsus: male on heas professionaalses ja kultuurilises seltskonnas populaarne aga tippmaletajad on nn malekosmopoliidid. Riigi tasandi roll toetamisel nõrk. Toetab nn kõrgseltskond toetab, ka pangad.

Enamik tippmängijaid pärineb kahest impeeriumist: Austria-Ungari ja Tsaari-Venemaa. Mõningaid ka Saksamaalt ja ookeani tagant. Capablanca: Kuuba/USA

Arvult mitte suur (20-25) , aga tugev professionaalide seltskond tiirutab I Maailmasõjani rahvusvahelistel turniiridel. Soliidsed auhinnad. Turniirid luksuslikes kuurortides. Altpoolt pilt hõre: maleelu koondunud üksikutesse suurlinnadesse, klubidesse .

Male Eestis: valdavalt baltisakslased ja mõned vene ametnikud. Puht ajaviitetasandil mängitakse küll ka kultuurses eesti seltskonnas. 1920ndatel aastatel Paul Rinne ja Johannes Törn .

Alehhin ja Cablanca noortena (1914)

Otsi naist. Capa lubas vene kaunitarile, et ta
võidab tema auks MM tiitli tagasi

1921. a läheb MM tiitel Capablancale

Mannheim 1914. Turniir jääb pooleli ja Antante`i riikide mängijad interneeritakse

Bogoljubov, kahekordne MM matši mängija:
esindanud nii Tsaari-Venemaad, NSV Liitu kui kõige
kauem Saksamaad.

1930ndate esimesel poolel tundus see mees võitmatuna, tegelikult siiski mitte. Miks parempoolsel margil on valed eluaastad ei oska öelda.

II „Lahjade aastakäikude tulnukad“

- Sündinud aastatel 1900 – 1909 (laiemalt: 1895 – 1909)
- Kriitika: et püüavad hankida punkte liigselt puhtalt tehnikaga ja paremal juhul vaid arendas eelmise põlvkonna saavutusi põhimõtteliselt uut loomata.
- Supertalente vaid kaks: **Max Euwe ja Salo Flohr**. 1909 lisandub Gideon Stahlberg. Vahepeal välgatanud Torre, Kashdan ja Sultan Khan ei jää maleareenile püsima.
- Keresel sisenemisel 1935 on oma paremas mängijaeas. Aga Keresega konkureerijaid on nende hulgas vaid näputäis.
- Selles raamatus nn rahvusvahelises osas 15 mängijat, nende hulgas ka Vladas Mikenas (Eesti, Leedu).
- Eesti maletajatest Leho Laurine ja Gunnar Friedemann.

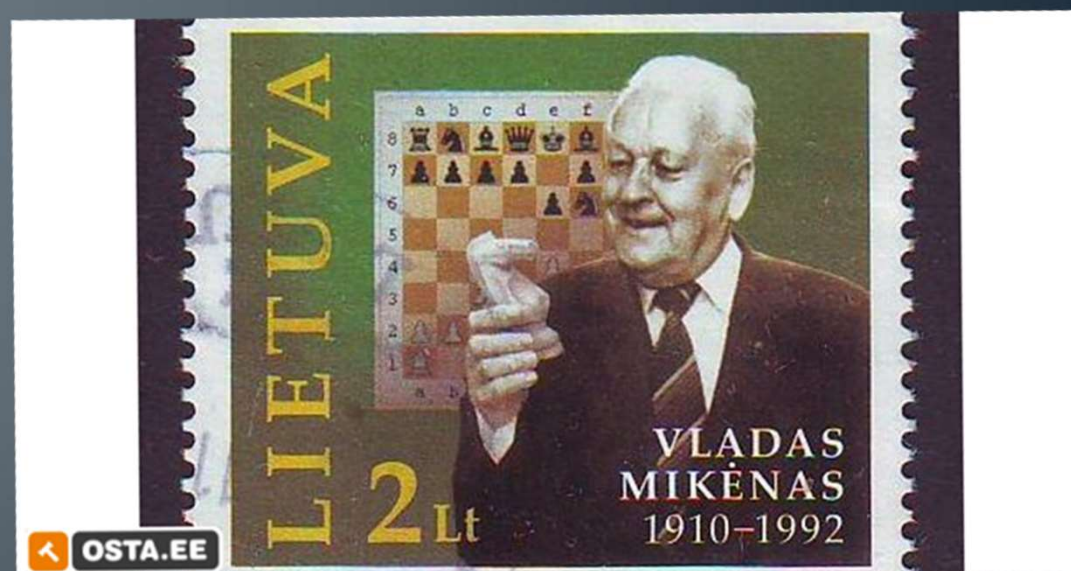
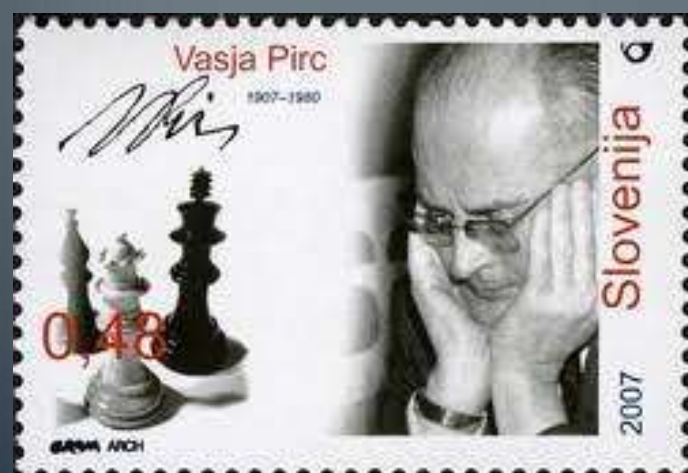
Flohr (sünd Galiitsias, mänginud Tšehhoslovakkia eest, hiljem NSVLs) ja Euwe (Holland)

Kerese ja Euwe matsh 1939/40

Stahlberg on mänginud NSV Liidu välistest maletajatest Keresega kõige suurema arvu võistluspartiisid.

Kurt Richter- mees kes riskis mitte ainult malelaual, aga võttis ette tõelise hussaarluse ka poliitikas

What would Chess be without silly mistakes?

— Kurt Richter —

AZ QUOTES

Conel Alexander, kõige salajasem mees Briti impeeriumis (krüptograafia). Stseen filmist „The Imitation Game“

III Keresse põlvkond (rangemas mõttes)

- Sündinud 1910 – 1920 (Smõslov 1921)
- Siin raamatus 18 selle põlvkonna maletajat pluss Keres.
- Tippudest **Botvinnik, Reshevsky, Fine, Najdorf , Kotov, Keres, Szabo, Boleslavski**, kui 1921 sünniaasta sisse võtta siis ka **Smõslov**. Neist 5 - 6 reaalsed pretendendid MM tiitlile. Talentide plahvatus.
- Enamik neist tippnimedest sisenesid rahvusvahelisse tippmalesse Keresega ühel aastal: 1935. Kotov, Smõslov ja Boleslavski aastatel 1939-40.

- Eesti maletajatest kuulub põlvkonda peale Kerese baltisakslane Paul Schmidt, lisaks Ilmar Raud. Koos napilt vanema Gunnar Friedemanniga oli see Eesti meeskonna tuumik, kes võitis Buenos Airese maleolümpial 1939 pronksmedali.
- Paul Schmidt tõuseb rahvusvahelise klassi mängijaks, paremad tulemused saavutab ta alles sõja ajal Suur-Saksamaa eest mängides. Sisuliselt sõja ajal maailma esitosina piiril.
- Peale sõda jätkas neist nimedest Eestis vaid Keres.

- Maleareenil läheb uute talentide tuleku ja „vanade ja uute“ jõukatsumise tõttu ülipõnevaks.
- Pretsedenditu tippvõistluste tihenemine Teise maailmasõja eelsetel aastatel. Ridamisi maleolümpiad ja tugevad rahvusvahelised turniirid.
- Turniire võidavad kordamööda enam kui kaheksa maletajat. Põhiküsimus: kes neist kutsub välja Alehhini. Keres saab selle õiguse AVRO turniiri võitjana 1938, aga Botvinnik manööverdab ta salaläbirääkimiste teel auti.

Perioodi ja põlvkonna eripära

- Impeeriumide asemel tekkinud suure hulga rahvusriikide enesekehtestamine
- Maleolümpiad. Male seotud enam oma rahvuslipu kaitsmisega.
- Tugevnenud riigikeskne maleelu. Riikide tšempionaadid. Osades riikides ka koolinoorte meistrivõistlused.
- Sel nii plusse kui miinuseid. Natsi Saksamaa ja NSVLiit omaette kaasused. Riiklikud ja ideoloogilised ambitsioonid.
- Male muutub enam nn keskklassi mänguks. Kõrgklassist tippmaletajaid enam ei tõuse. Töölisklassi hulgast väga vähe, ka mitte maainimeste hulgast. Maletajad õpetajate/õppejõudude, inseneride, erinevate väikeettevõtjate näit rätsepate peredest.

Suur vastasseis

Matemaatikaõpetaja Euwe paneb poisid koolipinki

Elu kui lill. Botvinnik perega välismaal

Kerese esimene suurturniir Semmering 1937: peale Capablanca on teised nooremad mehed

